

WSTĘP

Analiza dotycząca bezrobotnych i ofert pracy (będących w posiadaniu Powiatowego Urzędu Pracy w Żaganiu), według zawodów powinna posłużyć jako źródło informacji dla samorządów, które są organami założycielskimi dla szkolnictwa ponadgimnazjalnego, a także dla lokalnych władz oświatowych i dyrekcji szkół.

Informacje zawarte w opracowaniu powinny być przydatne w planowaniu poziomu, struktury i treści kształcenia tak, aby w przyszłości absolwenci lokalnych szkół ponadgimnazjalnych znajdowali zatrudnienie na lokalnym rynku pracy.

Użytkownikiem informacji zawartych w tym opracowaniu powinien być przede wszystkim PUP. Zawarte w nim dane pozwolą na racjonalne gospodarowanie środkami Funduszu Pracy i EFS i wykorzystanie ich na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu oraz zgodne z wymogami rynku pracy planowanie kierunków szkoleń dla osób bezrobotnych. Celem powinno być marginalizowanie zjawiska „produkcji” bezrobotnych przez wybierające złe kierunki kształcenia młodzieży szkoły.

Systematyczne analizowanie struktury i treści kształcenia oraz badanie zmian na lokalnym rynku pracy pozwoli na wskazywanie zawodów poszukiwanych przez pracodawców i takich, na które maleje zapotrzebowanie.

W tym opracowaniu przeprowadzono analizę:

- Bezrobocia wg zawodów (grup zawodów)
- Ofert pracy wg zawodów (grup zawodów)
- Zawodów deficytowych i nadwyżkowych

Podstawowym źródłem informacji służących do opracowania tej analizy były złączniki 2 i 3 ze sprawozdania MP i PS-01.

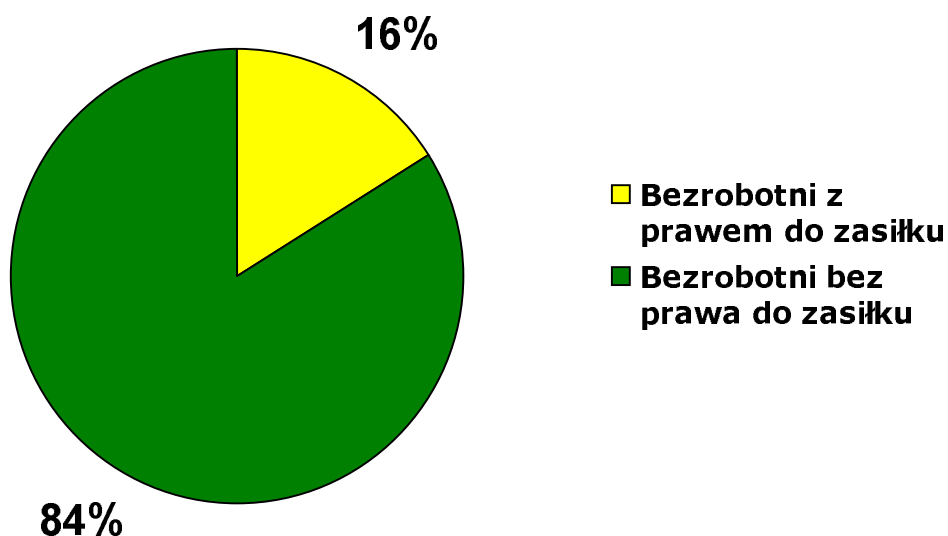
ROZDZIAŁ I

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA RYNKU PRACY

Według stanu na 30 czerwca 2005 roku w powiatowym Urzędzie Pracy w Żaganiu zarejestrowanych pozostawało 9184 bezrobotnych. Na koniec I kwartału 2005 roku na wsi zamieszkiwało 3715 bezrobotnych, co stanowiło 40,4% ogółu bezrobotnych w powiecie żagańskim.

Młodzież w wieku od 18 do 25 lat, w liczbie 1870, stanowiła 20,3% ogółu bezrobotnych. Oznacza to, że prawie co piąty bezrobotny to osoba w wieku do 25 lat. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako bezrobotne na koniec I kwartału 2005 roku wyniosła 157, co stanowi 1,7% ogółu bezrobotnych.

Bezrobotni zarejestrowani w PUP w Żaganiu z prawem i bez prawa do zasiłku

Do pobierania zasiłku na koniec czerwca 2005 roku uprawnione były 1472 osoby, co stanowi 16% ogółu bezrobotnych. W odniesieniu do analogicznego okresu ubiegłego roku liczba ta zwiększyła się 636 osób, a ich udział w liczbie bezrobotnych ogółem zwiększył się o 1 punkt procentowy. Wynika to z faktu, że osoby najbardziej aktywne na rynku pracy, szybko znajdują nowe zatrudnienie (podejmują pracę nawet na kilka miesięcy, są mobilne i bardzo aktywne), dzięki takiej postawie szybciej uzyskują prawo do zasiłku przy kolejnej rejestracji.

Osoby, które zostały zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy, stanowiły w końcu czerwca 2005 roku 1,1% ogółu bezrobotnych, co daje 104 osoby.

Analiza struktury bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy wykazuje, że liczną grupą są osoby, które na podjęcie zatrudnienia oczekują powyżej 24 miesięcy (3037 osób, co stanowi 33% ogółu bezrobotnych) oraz od 12 do 24 miesięcy (1653 osoby, co stanowi 17.9% ogółu bezrobotnych). Niepokojący jest fakt, że osoby długotrwale bezrobotne, czyli takie, które pozostają bez pracy powyżej 12 miesięcy, stanowiły 50% ogółu bezrobotnych (4690 osób). Ponieważ im dłużej osoba pozostaje bez pracy, tym bardziej traci wiarę w siebie i w związku z tym coraz mniej sprawnie porusza się po rynku pracy, bez szansy na zainteresowanie swoją osobą pracodawcy. Po tak długim okresie pozostawania bez pracy osoba bezrobotna potrzebuje wsparcia psychologa, w celu odbudowania wiary we własne siły i możliwości.

W I połowie 2005 roku do Urzędu Pracy w Żaganiu zgłoszono 1294 oferty zatrudnienia. W porównaniu do 2004 roku sytuacja uległa niekorzystnej zmianie, gdyż liczba ofert pracy zmalała o 735.

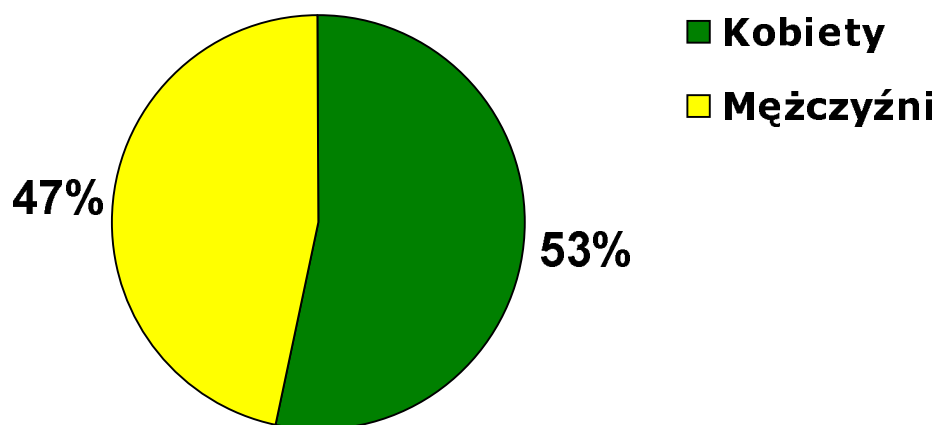
Na pracę subsydiowaną zgłoszono 572 oferty, co stanowi 44% ogółu ofert pracy. Należy przez to rozumieć, że pracodawcy coraz chętniej korzystają z subsydiowania z Funduszu Pracy, tłumacząc to zbyt wysokimi ich zdaniem kosztami pracy.

2. BEZROBOCIE W POWIECIE ŻAGAŃSKIM WEDŁUG GRUP ZAWODOWYCH

W końcu czerwca 2005 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Żaganiu zarejestrowanych było 9184 bezrobotnych, w tym 4910 kobiet, co stanowi 53,4% ogółu bezrobotnych, z których większość, bo 3441 osób to poprzednio pracujący, stanowią oni 37% ogółu bezrobotnych.

Dotychczas niepracujący bezrobotni stanowią grupę 939 osób, co stanowi 10,2% ogółu bezrobotnych.

Bezrobocie w powiecie żagańskim wg płci

Struktura bezrobocia według kwalifikacji zawodowych w układzie grup wielkich* wskazuje, że najliczniejsze kategorie stanowią osoby posiadające zawody z grup:

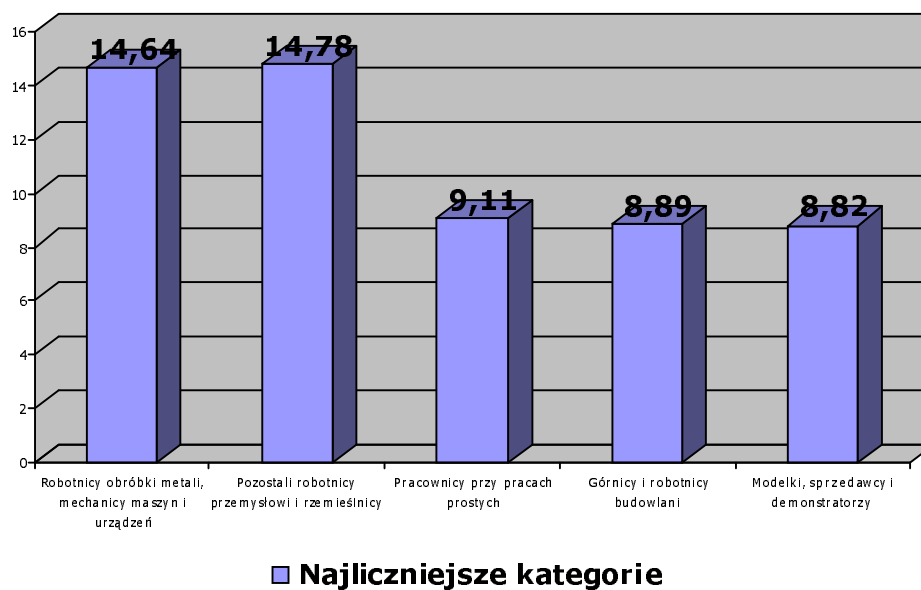
1. „Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń” stanowią oni 14,64% ogółu bezrobotnych (1528 osób).
2. „Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” stanowią 14,28% ogółu zatrudnionych (1358 osób).
3. Duże problemy ze znalezieniem zatrudnienia mają bezrobotni z grupy „Pracownicy przy pracach prostych”, stanowią oni 9,11% ogółu zatrudnionych (837 osób).

4. Osoby bezrobotne z grupy: „Górnicy i robotnicy budowlani” to 8,89% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (816 osób)
5. Bezrobotni sklasyfikowani w grupie: „Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy” – 810 osób stanowią 8,82% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie pracy w Żaganiu.

Z kolei najmniej liczną grupę stanowią bezrobotni sklasyfikowani w grupie: „Nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy”- 22 osoby, co stanowi 0,02% ogółu bezrobotnych, oraz w grupie: „siły zbrojne 6 osób, co stanowi 0,061%ogółu.

*Według nowej Klasyfikacji Zawodów i Specjalności (Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 10.12.2002 r Dz. U. z 2002 r., nr 222, poz.1868) zawody i specjalności zgrupowano w 10 tzw.: Grup Wielkich składających się z pomniejszych grup o kodzie 2 cyfrowym, które z kolei zawierają zawody o kodzie 4 cyfrowym. Przykład:1Grupa Wielka –Parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy; w tej grupie pod kodem 2- cyfrowym 12 zawierają się Kierownicy Dużych i Średnich Organizacji, a w niej pod kodem 4-cyfrowym 1212 są sklasyfikowani Zastępcy dyrektorów generalnych i prezesów. Kolejny kod 6- cyfrowy 121201 oznacza Zastępcę dyrektora (prezesa) do spraw finansowo-admin.

Struktura bezrobocia według kwalifikacji zawodowych
w układzie grup wielkich w %

Szczegółowe dane dotyczące bezrobocia w układzie grup wielkich na koniec czerwca 2005 r. prezentuje poniższa tabela

Grupy Zawodów		Bezrobotni zarejestrowani	
		31.06.2005	%
Ogółem z tego		9184	
I	Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń	1528	14,64
II	Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	1358	14,78
III	Pracownicy przy pracach prostych	837	9,11
IV	Górnicy i robotnicy budowlani	816	8,89
V	Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy	810	8,82

Natomiast kształtowanie się napływu do bezrobocia według wielkich grup zawodowych w pierwszym półroczu 2005 r. przedstawione zostały poniżej

Grupy Zawodów		Napływ bezrobotnych w I półroczu 2005 r.	
		I półrocze 2005 r.	%
Ogółem z tego		9184	
I	Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń	671	15,32
II	Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	492	11,23
III	Pracownicy przy pracach prostych	305	6,96
IV	Górnicy i robotnicy budowlani	387	8,85
V	Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy	802	18,33

Przeprowadzona analiza wg grup zawodów o kodzie dwucyfrowym wskazuje, że do grup zawodów deficytowych w powiecie zagańskim należą: „Pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach”

Do grup zawodów zrównoważonych: „Operatorzy i monterzy maszyn, pracownicy pozostałych specjalności”, „Robotnicy pomocniczy w rolnictwie i rybactwie i pokrewni”.

Grupy zawodów nadwyżkowych to: „Średni personel techniczny”, „Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy”, „Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy”, „Pracownicy obsługi biurowej”, „Górnicy i robotnicy budowlani”.

Natomiast wśród grup zawodów deficytowych, zrównoważonych i nadwyżkowych o kodzie czterocyfrowym są:

Deficytowe – „Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych”, „Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów włókienniczych”, „Operatorzy maszyn futrzarskich i skórzaných”, „Specjaliści d/s zarządzania zasobami ludzkimi”, „Pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni”, „Ro-

botnicy budownictwa wodnego i pokrewni”, „Gospodarze budynków”, „Sekretarki”, „Operatorzy maszyn i urządzeń do obróbki metalu”, „Kierowcy autobusów i motorniczowie tramwajów”.

Grupy zawodów zrównoważonych to: „kasjerzy bankowi i pokrewni”, „Specjaliści ochrony zdrowia”, „Fotografowie o operatorzy urządzeń do rejestracji obrazu i dźwięku”, „Maszyniści kolejowi i metra”, „Operatorzy urządzeń do obróbki drewna”, „Praczk ręczne i prasowacze”, Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym”.

Zawody nadwyżkowe występują w grupach: „Robotnicy przy pracach prostych”, „Operatorzy urządzeń przemysłu szklarskiego”, „Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym”, „Inspektorzy bezpieczeństwa pracy i kontroli jakości wyrobów”, oraz „Pracownicy obsługi biurowej”.

Zestawienie rankingowe sporządzone na dzień 31.06.2005 r. w szczególności 25 grup, w których zarejestrowana była największa liczba bezrobotnych.

Zawody i specjalności		Bezrobotni Stan na koniec czerwca 2005 r.	Napływ bez- robotnych I półroczu 2005 r.
1.	Bez zawodu	1099	538
2.	Sprzedawca	710	261
3.	Robotnik gospodarczy	391	195
4.	Kucharz	310	5
5.	Murarz	282	163
6.	Ślusarz	255	145
7.	Robotnik pomocniczy	238	73
8.	Krawiec	205	73
9.	Ekonomista	160	96
10.	Pracownik obsługi biurowej	144	59
11.	Dziewiarz	140	47
12.	Szwaczka	135	57

13.	Mechanik samochodów osobowych	133	93
14.	Asystent ekonomiczny	133	58
15.	Sprzątaczką	125	39
16.	Przędzarze	114	18
17.	Stolarz meblowy	110	53
18.	Piekarz	109	60
19.	Technik rolny	108	64
20.	Mechanik rolnictwa	101	71
21.	Robotnik budowlany	100	51
22.	Technik mechanik	91	57
23.	Tkacz	88	29
24.	Technik włókiennik	69	30
25.	Robotnik leśny	68	0

Najliczniejszą grupę elementarną wśród zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby bez zawodu. To oni najdłużej pozostają w rejestrach PUP. Na koniec czerwca 2005 roku zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Żaganiu było 1099 osób w tej grupie i stanowili oni 12% ogółu wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych.

Kolejnymi, najczęściej reprezentowanymi przez bezrobotnych zawodami są sprzedawca – 710 osób (7,7%), robotnik gospodarczy – 391osób (4,25%), kucharz – 310osób (3,4%),murarz – 282 (3,1%), ślusarz – 255 (2,8%), robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym – 238 (2,6%).

Przy czym pozycja „Robotnik gospodarczy” jest generowana trochę sztucznie. Tak duża liczba osób rejestruje się ponownie po pracy trwającej miesiąc. Miejsca pracy dla robotników gospodarczych powstają w ramach specjalnego programu pod nazwą „Wędka zamiast ryby”. Do miesięcznych prac prostych kierowani są podopieczni Ośrodka Pomocy Społecznej w Żaganiu, są to osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Z uwagi na bardzo niskie kwalifikacje lub ich brak, jedynym sposobem na zatrudnienie tych bezrobotnych jest po-

moc PUP i utworzenie we współpracy z zakładami budżetowymi miejsc pracy w ramach robót publicznych. Bezrobotni z tej grupy wykonują proste prace porządkowo – konserwatorskie.

Niepokojące jest zwiększanie się liczby bezrobotnych w zawodach ekonomicznych. Na koniec czerwca 2005 roku zarejestrowanych było 166 ekonomistów (napływ na koniec pierwszego półrocza 2005 – 96 osób) i 133 asystentów ekonomicznych (napływ analogicznie – 58). Systematycznie rośnie liczba osób bezrobotnych w zawodzie – pracownik biurowy - 144 osoby (napływ-59).

Do najczęściej występujących zawodów należą: sprzedawcy -710 osób, kucharze – 310, murarze – 282, ślusarze – 255 i krawcy – 205 osób. Paradoksalnie, poszukiwani w Żaganiu pracownicy w zawodach: krawiec i szwacz (135) i dziewiarz (140) zamieszkują na terenie powiatu żagańskiego. Z uwagi jednak na niskie płace proponowane przez pracodawców (849 brutto) nie sprzyjają podejmowaniu przez te osoby pracy w Żaganiu, ponieważ koszty dojazdu do pracy na dwie zmiany lub na trzy zmiany w systemie czterobrygadowym czynią zatrudnianie się nieopłacalnym.

Często także brak dojazdu do pracy ogranicza mobilność zawodową i generuje bezrobocie, ponieważ pomimo ofert pracy dla tych grup zawodowych, pozostają oni nadal w rejestrach Urzędu przez co dezaktualizuje się ich wiedza zawodowa i postępuje proces wypychania tych bezrobotnych na margines.

3.ZAWODY, W KTÓRYCH POSZUKUJĄ PRACY BEZROBOTNE KOBIETY

Według stanu na 31.06.2005 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Żaganiu zarejestrowanych było 4910 kobiet, co stanowi 53,5% ogółu bezrobotnych w tym 2124 długotrwale bezrobotne.

Bezrobotne kobiety poprzednio pracujące stanowiły 68,9% ogółu bezrobotnych (3382 osoby). Znaczna część kobiet przed zarejestrowaniem się w urzędzie pracy pracowała w handlu, gastronomii, w zakładach dziewiarskich i odzieżowych. Z ogólnej liczby kobiet zarejestrowanych w ewidencji bezrobotnych (4198) 84,5% z nich posiadało określone kwalifikacje do wykonania zawodu, a 14,5% (712) kobiet nie posiadało żadnego zawodu.

Ranking pierwszych 20 zawodów wśród bezrobotnych kobiet przedstawia poniższa tabela:

Zawody i specjalności		Bezrobotne kobiety Stan na koniec czerwca 2005 r.	Napływ bezrobotnych kobiet w I półroczu 2005 r.
1.	Sprzedawca	642	220
2.	Kucharz	281	114
3.	Krawiec	201	71
4.	Robotnik gospodarczy	148	58
5.	Pracownik biurowy	143	58
6.	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	141	34
7.	Dziemiur	133	44
8.	Ekonomista	133	79
9.	Sprzątaczk	125	37
10.	Asystent ekonomiczny	120	52
11.	Przędzacz	102	17
12.	Technik rolnik	63	30
13.	Technik włókiennik	52	19
14.	Cukiernik	48	22
15.	Kelner	46	18
16.	Technik handlowy	42	30
17.	Technik żywienia	39	15
18.	Pracownik administracyjny	37	21
19.	Piekarz	35	16
20.	Fryzjer	24	9

4. ZAWODY, W KTÓRYCH POSZUKUJĄ PRACY DŁUGOTRWALE BEZROBOTNI

Na koniec czerwca 2005 roku w powiecie zagańskim długotrwale bezrobotni w liczbie 6413 stanowili: 69,8% bezrobotnych (9184).

Struktura zawodów osób długotrwale bezrobotnych, pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy przedstawia tabela poniżej.

Zawody i specjalności		Długotrwale bezrobotni
		31czerwiec 2005 r.
1.	Sprzedawca	332
2.	Robotnik gospodarczy	202
3.	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	154
4.	Kucharz	118
5.	Murarz	111
6.	Ślusarz	100
7.	Sprzątaczką	92
8.	Asystent ekonomiczny	71
9.	Pracownik biurowy	71
10.	Szwaczka	67
11.	Krawiec	67
12.	Tkacz	47
13.	Robotnik leśny	43
14.	Piekarz	40

ROZDZIAŁ II

1. OFERTY PRACY

Oferty pracy to zgłoszone do Powiatowego Urzędu Pracy w Żaganiu wolne miejsca zatrudnienia i przygotowania zawodowego oraz przyjęte do realizacji miejsca pracy w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych a także umów zleceń. Niniejsza analiza dotyczy wolnych miejsc zatrudnienia pozyskanych przez pośredników pracy oraz propozycji składanych przez pracodawców w okresie od stycznia do czerwca 2005 roku.

W omawianym okresie pośrednicy pozyskali i zgłoszono przez pracodawców do PUP w Żaganiu 1294 oferty pracy.

Stosunek bezrobotnych i ofert pracy według PKD w powiecie żagańskim w I półroczu 2005 roku przedstawia tabela poniżej.

Sekcja PKD	Bezrobotni zarejestrowani w I półroczu 2005 r	Oferty Pracy zgłoszone w I półroczu 2005r
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	260	35
Przetwórstwo przemysłowe	2072	315
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną	13	1
Budownictwo	536	66
Handel hurt. i detal. naprawy sprzętu mechanicznego.	912	90
Hotele i restauracje	113	28
Transport i gospodarka magazynowa i łączność	214	21
Pośrednictwo finansowe	37	11
Obsługa nieruchomości i wynajem	167	21
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia.	1731	422
Edukacja	326	105
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	143	46
Pozostała działalność usługowa, komunalna, społeczna	708	130
Działalność nie zidentyfikowana. *	1930	3

*Pod tym hasłem kryją się ponowne rejestracje po podjęciach pracy w przedsiębiorstwach i firmach poza terenem działania PUP w Żaganiu. Np.: po pracach sezonowych za granicą, lub w innych województwach. Podstawowy kod PKD tych firm pozostaje niezidentyfikowany przez nasz Urząd, ponieważ na świadectwach pracy niektóre firmy nie podają kodu PKD.

Na jedną ofertę pracy w okresie I półrocza 2005 roku przypadało 7,1 bezrobotnych.

Z analizy ofert pracy według zawodów na poziomie grupy elementarnej na 31.06.2005 roku wynika, że pracodawcy z powiatu zagańskiego najczęściej zgłaszali zapotrzebowanie na pracowników w następujących zawodach:

A/ z wykształceniem wyższym: samodzielny księgowy – 8

B/ z wykształceniem średnim:

- pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni- 156
- pozostali pracownicy obsługi biurowej-28
- pozostali operatorzy maszyn do produkcji tworzyw sztucznych-11

C/ z wykształceniem zasadniczym lub średnim:

- sprzedawcy i demonstratorzy -52
- operator maszyn do produkcji włókien i przędzy -20

D/ z wykształceniem zasadniczym:

- kucharz-52
- szwaczka-39
- pakowacz -36
- murarze i pokrewni -30
- piekarze, cukiernicy i pokrewni -30
- tkacze, dziewiarze i pokrewni -29

E/ oferty dla osób z elementarnymi umiejętnościami:

- robotnik gospodarczy -501
- pomoc i sprzątaczkę -10

Biorąc pod uwagę wszystkie zgłoszone w omawianym okresie do PUP oferty pracy, na jedną ofertę przypadało w następujących zawodach:

- technik rolnik -208 osób
- bez zawodu -1094 osób

- ekonomisci-160 osób
- stolarze meblowi -110 osób
- operatorzy maszyn przędzalniczych i pokrewni -114 osób
- murarze-91 osób.

ROZDZIAŁ III

1. POPYT I PODAŻ PRACY, CZYLI BEZROBOTNI I OFERTY PRACY

Mimo obserwowanych tendencji spadkowych bezrobocia ciągle występuje w powiecie zagańskim duża nierównowaga na rynku pracy. Szkoły ponadpodstawowe opuszczają absolwenci, którzy nie mają szans na zatrudnienie.

Z analizy liczby zarejestrowanych bezrobotnych w danym zawodzie i liczby ofert pracy pozyskanych przez pośredników w tym zawodzie wynika, że zdecydowaną większość stanowią zawody nadwyżkowe. Na przykład:

A/ z wykształceniem wyższym – Dyplomowane pielęgniarki 17 osób 0- ofert, nauczyciel przedszkola – 16 osób bezrobotnych- 0 ofert, ekonomiści 160 osób 1 oferta pracy.

B/ z wykształceniem średnim: technik rolnik 108 osób bezrobotnych -0 ofert, technik mechanik 91 osób- 0 ofert, technik włókiennik 69 osób- 12 ofert, informatyk 24 osoby - 0 ofert, technik technologii odzieży 21 osób- 0 ofert.

C/ z wykształceniem zasadniczym bądź średnim: sprzedawca 710 osób bezrobotnych- 52 oferty, kucharz 310 osób -6 ofert, rolnik upraw polowych 39 osób- 0 ofert.

D/ z wykształceniem na ogół zasadniczym: murarz 282 osoby- 2 oferty, ślusarz 255 osób -14 ofert, mechanik samochodów osobowych 133 osoby- 2 ofer-

ty, mechanik- operator pojazdów i maszyn rolniczych 101 osób- 0 ofert, krawiec 205 osób -1 oferta, piekarz 109 osób bezrobotnych -5 ofert.

E/ osoby, których kwalifikacje odpowiadają elementarnym umiejętnościom: robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym 238 osób bezrobotnych- 27 ofert, pomoc kuchenna 40 osób – 6 ofert, sprzątaczkę 125 osób bezrobotnych – 13 ofert, salowa 29 osób bezrobotnych – 0 ofert.

Zawody deficytowe są trudne do monitorowania. Do nich zaliczają się przede wszystkim zawody, których przedstawiciele nie rejestrują się w urzędzie pracy. Mają tak pożądane na rynku pracy zawody i specjalizacje, że to pracodawcy zabiegają o ich pozyskanie dla swoich firm, albo osoby te poszukują pracy zamieszczając swoje oferty w mediach.